

- Note :**
1. All questions are compulsory.
  2. Figures on the right indicate marks assigned to the questions.

Q.1 A. Write an essay on Gandhism with special reference to its principles. (10)
B. What is its relevance? (5)

OR

Q.1 A. Differentiate between Capitalism and Communism. (5)
B. Highlights principles of communism. What are the demerits of Capitalism? (10)

Q.2 A. Explain the 'Democracy'. Discuss two types of participatory Democracy. (7)
B. Explain any four requisites of democracy. (8)

OR

Q.2 A. Explain Political Rights. (7)
B. Explain Socio - economic rights. (8)

Q.3 A. What is the meaning of Liberty? (7)
B. What are its different types? (8)

OR

Q.3 What are the challenges in the path of equality in our society. (15)

Q.4 Attempt any Three short notes from the following. (15)

- a. Positive and Negative Liberty
- b. Two definitions of Democracy.
- c. Evolution of communism
- d. Characteristics of Ideal Citizen
- e. Four Reatures of Participatory democracy.

वेळ : २ तास

मराठी भाषांतर

गुण : ६०

- सुचना :
१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  २. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ अ. गांधीवादाच्या तत्वांच्या विशिष्ट संदर्भात गांधीवादावर निबंध लिहा. (१०)
ब. गांधीवादाची संदर्भयुक्तता स्पष्ट करा. (५)

अथवा

प्र.१ अ. भांडवलशाही व साम्यवाद यातील फरक सांगा. (५)
ब. साम्यवादाच्या तत्वांवर प्रकाशझोत टाका. भांडवलशाहीचे तोटे सांगा. (१०)

(मागे पहा....)

प्र.२ अ. लोकशाहीची संकल्पना स्पष्ट करा. सहभागी लोकशाहीच्या दोन प्रकाराची चर्चा करा. (७)

ब. लोकशाहीचे कोणतेही चार आवश्यक घटक स्पष्ट करा. (८)

अथवा

प्र.२ अ. राजकीय हक्क स्पष्ट करा. (७)

ब. सामाजिक व आर्थिक हक्क स्पष्ट करा. (८)

प्र.३ अ. स्वातंत्र्य म्हणजे काय? त्याचा अर्थ स्पष्ट करा. (७)

ब. त्याचे विविध प्रकार कोणते? (८)

अथवा

प्र.३ समतेच्या मार्गात येणारे भारतीय समाजातील अडथळे कोणते आहेत? (१५)

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा लिहा. (१५)

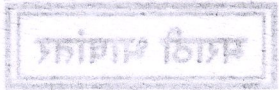
अ. सकारात्मक व नकारात्मक स्वातंत्र्य

ब. लोकशाहीच्या दोन व्याख्या

क. साम्यवादाची उत्क्रांती

ड. आदर्श नागरिकाची वैशिष्ट्ये

ई. सहभागी लोकशाहीचे चार मुद्दे

समस्त : ५०

१. सहभागी लोकशाहीचे दोन प्रकाराची चर्चा करा.

२. लोकशाहीचे कोणतेही चार आवश्यक घटक स्पष्ट करा.

३. स्वातंत्र्य म्हणजे काय? त्याचा अर्थ स्पष्ट करा.

४. त्याचे विविध प्रकार कोणते?

अथवा

५. समतेच्या मार्गात येणारे भारतीय समाजातील अडथळे कोणते आहेत?

६. खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा लिहा.